

ה' כעס על בלעם למרות שאמר לו ללכת איתם כי הוא לא קיים אך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תדבר

מִיד מה כתוב (במדבר כב) **וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחְבֹּשׁ אֶת אֶתְנֹנּוֹ לְמַעַבְדַּר רְעוּתִיהָ בָּהּ, וַרְעוּתָא דְּבִלְק** ועשה כן בשביל לעשות את רצונו ורצון בלק באתון זו. **וְעַל דָּא** ועל כן **וַיַּחַר אַף אֱלֹהִים בִּי הוֹלֵךְ הוּא.** ויש לשאול הרי ה' הסכים לו ללכת ולמה כעס עליו אלא שדקדק הכתוב לומר כי הולך "הוא" הוא דִּיִּיקָא דְּאַפִּיק גְּרָמִיה מְרֻשּׁוּתִיהָ, מִמָּה דְּאָמַר לִיה וְאֵךְ אֶת הַדָּבָר וְגו' כי בלעם הלך הוא לבדו והוציא עצמו מרשותו של ה' ולא הלך כמו שהסכים לו ה' ללכת בתנאי שידבר רק מה שישים בפיו. **הָא חֲזִי דְּהֵכִי הוּא, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא יַהֲב לִיה רְשׁוּתָא, וְאָמַר** והראיה שכך הוא שהרי בתחילה אמר לו **קוּם לֵךְ אִתָּם, הִשְׁתָּא דְּהוּא אָזִיל, אַמַּאי** ואם כן עכשיו ושהוא הולך איתם למה נאמר **וַיַּחַר אַף אֱלֹהִים. אֲלָא בְּגִין דְּהוֹלֵךְ הוּא,** הוא בְּרֻשׁוּתִיהָ דִּילִיָּה, לְנַפְקָא מִהוּא דְּאָמַר לִיה אלא שכעס עליו כי הולך הוא לבדו ברשות עצמו והוציא עצמו ממה שאמר לו השי"ת **וְאֵךְ אֶת הַדָּבָר** אשר אדבר אליך אותו תעשה.

בלעם הרשע הפך את מלאך הרוחמים למלאך דין

אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא, (דף ר"ז ע"ב) רְשָׁע, אַתָּ מְתַקֵּן וּמְזַרְזֵינְךָ לְנַפְקָא מִן רְשׁוּתִי, חַיִּיד אַנְתָּ וְאַתְּנָךְ

הלימוד היומי

בְּרִשׁוֹתַי תִּהְיוּן אמר לו הקב"ה לבלעם, רשע אתה מתקן ומזרז את כלי מלחמתך שהיא האתון כדי לצאת מרשותי ולעשות כרצונך, חייך שאתה ואתונך תהיו ברשותי. **מִיד וַיִּתְּיָצַב מִלְּאֵךְ יְהוָה. מֵאִי וַיִּתְּיָצַב** מהו ויתייצב. **אָמַר רַבִּי אָבָא, נָפַק וְקָאִים בְּאוֹמְנוֹתָא אַחֲרָא, מְאוֹמְנוֹתָא דִּילִיָּה, דִּהְיָא מִלְּאָכָא ד־רַחֲמֵי הוּא** אמר רבי אבא שיצא המלאך מאומנותו שרגיל בה ועמד באומנות אחרת. **וְהֵינּוּ דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן** וזהו שאמר רבי שמעון, **חַיִּיבִיא מְהַפְּכֵי רַחֲמֵי לְדִינָא** החוטאים מהפכים את הרחמים לדין כי מלאך ה' היה מלאך של רחמים וברשעתו של בלעם יצא המלאך מאומנותו להתייצב במדת הדין. **לְשָׁטָן לוֹ, דִּהָא לָא אוֹמְנוֹתָא דִּילִיָּה הוּא.** וזהו שכתוב לשטן 'לו', כי דוקא לו היה לשטן אבל אומנותו תמיד היתה של רחמים.

רבי אלעזר אמר שהמלאך הוא רחמים ורק לבלעם הרשע נעשה בחינת דין **אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לָא שְׁנֵי מִלְּאָכָא, וְלָא נָפַק מְאוֹמְנוֹתָא דִּילִיָּה** רבי אלעזר אמר לא שינה המלאך את טיבעו ולא יצא מאומנות שלו, **אֶלָּא בְּגִין דִּהוּא הָאִי מִלְּאָכָא מְסֻטָּרָא ד־רַחֲמֵי, וְקָאִים לְקַבְּלִיהָ, סָתִיר חֲכַמְתָּא דִּילִיָּה, וְקַלְקַל רַעוּתֶיהָ** אלא לפי שהיה המלאך הזה של רחמים ובלעם עמד כנגדו שהרי בלעם היה מסיגי הגבורות, וכוחו של המלאך היה יותר גדול לכן סתר את חכמת בלעם וקלקל לו את רצונו. **הָדָא הוּא דְכַתִּיב וְזֶהוּ שְׁכַתוֹב לְשָׁטָן לוֹ. לוֹ הוּא שְׁטָן,**

וְאַשְׁתַּכַּח שָׁטָן, אֲבָל לְאַחֲרָא לָא הוּא שָׁטָן כִּי לְבַלְעָם דּוּקָא

הוא היה שטן ונמצא שטן אבל לאחרים לא היה שטן כי אם מלאך של רחמים.

חכם היה בלעם בכשפיו יותר מכל בני העולם והטעין את אתונו בכל מיני כשפים לקלל את ישראל

תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּמָה חֲכִים הָוָה בְּלָעָם
בְּחֶרְשׁוֹי עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא וּלְמַדְנֵי שְׁמַעוֹן כַּמָּה

חכם היה בלעם בכשפיו יותר מכל בני העולם, דָּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּאַשְׁגַּח,
לְאַשְׁכַּחַא עֵיטָא לְנַפְקָא מִרְשׁוּתִּיהּ דְּקִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא,
מִהָּהִיא מְלָה דְּכַתִּיב שְׁהִי בִשְׁעָה שְׁחִיפֵשׁ וְהִשְׁגִּיחַ בְּכַשְׁפִּים וּלְמַצּוֹא עֲצָה

כִּיצַד לְצַאת מִרְשׁוּתוֹ שֶׁל הַקִּב"ה מִמָּה שְׁאֵמַר לוֹ קוֹם לֶךְ אִיתָם וְאַךְ אֵת הַדְּבָר
וְגו'. אִסְתַּבֵּל בְּחֶרְשׁוֹי, וְלֹא אֲשַׁכַּח בֵּר הָהִיא אֲתוֹן הַתְּבוּנָה

בכשפיו ולא מצא רק את האתון שהיא קליפה חזקה ומורדת בקדוש ברוך הוא, מָה
כְּתִיב מָה כְּתוּב, וַיַּחֲבוֹשׁ אֶת אֲתוֹנוֹ, אֲטַעִין לָהּ בְּכָל

חֲרָשִׁין, וּבְכָל קְסָמִין דְּהָוָה יַדַּע הִטְעִין אוֹתָהּ בְּכָל הַכַּשְׁפִּים וּבְכָל
הַקְּסָמִים שֶׁהִיָּה יוֹדַע, וְאַעִּיל בָּהּ, וְאַכְלִיל לָהּ מִכְּלָהּ, בְּגִין
לְמִילֵּט לָהּ לְיִשְׂרָאֵל וְהַכְּנִיס בָּהּ וּכְלָל אוֹתָהּ מְכוּלָם כְּדִי לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל.

מִיד וַיַּחֲרֵ אֵף אֱלֹהִים בִּי הוֹלֵךְ הוּא. הוּא דִּיִּיקָא בְּמָה
דְּאַתְמוֹר דִּיִּיק לומֵר הוּא דְהִיִּינוּ לְבָדוֹ וּבִרְשׁוֹת עֲצָמוֹ וְלֹא עִם רְשׁוֹתוֹ שֶׁל ה'. מָה

עֲבַד קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא מָה עָשָׂה הַקִּב"ה, אֲקָרִים לְמִלְּאָכָא

הַלִּימוֹד הַיּוֹמִי

דַּרְחָמִי. לְקַיֵּמָא לְקַבְּלֶיהָ, וַיִּסְתִּיר חֲרָשׁוּי וְקַסְמוּי הַקְדִּים

• את מלאך של רחמים לעמוד כנגדו ולסתור את כשפיו וקסמיו •

שם הוי"ה התייצב בדרך של בלעם להקדים רחמים

וְתָא חַיִּי, דְּעַד הַשְׁתָּא לֹא כְּתִיב בָּא וְרָאָה שַׁעַד עֲכָשׁוּי לֹא כְּתוּב יְהוָה אֵלָא רַק שֵׁם אֱלֹהִים וְלֹא אֶתְחַיִּי בְּקַסְמוּי וְחֲרָשׁוּי.

וְהָא אוּקְמוּיָהּ כִּי שֵׁם הוּיָהּ אֵינוֹ נִרְאָה בְּקִלִּי כָּלל וְאֵינָם אוֹחוֹזוֹת בּוֹ וְאֵין לָהֶם יְנִיקָה

מִמֶּנּוּ אֵלָא אֲדַרְבֵּה הֵם מִפְּחָדִים מִכּוּחוֹ וּמִתַּבְטָּלִים, אֲמַנָם בְּשֵׁם אֱלֹהִי"ם שֵׁם יְנִיקָתָם וְאֶחֱזִיתָם •

וְהַשְׁתָּא בִּיּוֹן דְּאַתְקִין אֶתְנִיָּה, וְזִרְזָה בְּתַקּוּנֵי חֲרָשׁוּי,

בְּסִטְרָא דְּדִינָא לְמִילַט לְיִשְׂרָאֵל אֲבָל עֲכָשׁוּי כִּיּוֹן שְׂבָלַעַם הִתְקִין אֶת

אֲתוֹנוֹ וְזִרְזָה בְּתִיקוּנֵי הַכְּשָׁפִים מִצַּד הַדִּין לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל אֶתְקַדִּים קְדָשָׁא בְּרִיךְ

הוּא לְמִלְאָכָא דַּרְחָמִי לְקַבְּלֶיהָ וּבְשִׁמָּא דַּרְחָמִי הַקְדִּים

הַקַּב"ה לְמִלְאָךְ שֶׁל רַחֲמִים כִּנְגְדּוֹ וּבְשֵׁם הוּי"ה שֶׁהוּא רַחֲמִים, בְּגִין לְסִתּוֹר

חֲכָמָתָא דִּילֵיהָ, וְלֹא־סִטְאָה לְאַתְנִיָּה מִהֲהוּא אֶרְחָא,

כְּמָה דְּכְתִיב כְּדִי לְסִתּוֹר אֶת חֲכָמָתוֹ וּלְהַטּוֹת אֶת אֲתוֹנוֹ מִהַדָּרֶךְ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב,

וַיִּטֵּט הָאֶתּוֹן מִן הַדָּרֶךְ. מִן הַדָּרֶךְ דִּיִּיקָא מִן הַדָּרֶךְ פִּירוּשׁוֹ מֵאוֹתָהּ

הַדָּרֶךְ הַמּוֹלִיכָה אוֹתָם לְצֹאת מִרְשׁוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב וּלְכֹן לֹא כְּתוּב

וַיִּתְיַצֵּב מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים, וַיַּעֲמֵד מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים, אֶלָּא

מִלְּאֵךְ יְהוָה דַּרְחָמִי כִּי בְשֵׁם הוּי"ה שֶׁהוּא רַחֲמִים הִתְיַצֵּב כִּנְגְדּוֹ •